

שבת
החזרה
R.SOBOLOFSKY
RETURNING TO THE FIRE

1) תלמוד בבלי מסכת שבת דף לח עמוד א

בית הלל אומרים: אף מחזירין. אמר רב ששת: לדברי האומר מחזירין - אפילו בשבת. ואף רבי אושעיא סבר: אף מחזירין - אפילו בשבת; דאמר רבי אושעיא: פעם אחת היינו עומדים לעילא מרבי חייא רבה, והעלנו לו קומקמוס של חמין מדיוטא התחתונה לדיוטא העליונה, ומזגנו לו את הכוס והחזרנוהו למקומו, ולא אמר לנו דבר. אמר רבי זריקא אמר רבי אבא אמר רבי תדאי: לא שנו אלא שעודן בידו, אבל הניחן על גבי קרקע - אסור. אמר רב אמי: רבי תדאי דעבד - לגרמיה הוא דעבד, אלא הכי אמר רבי חייא אמר רבי יוחנן: אפילו הניחה על גבי קרקע - מותר. פליגי בה רב דימי ורב שמואל בר יהודה, ותרוייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי. חד אמר: עודן בידו - מותר, על גבי קרקע - אסור. וחד אמר: הניחן על גבי קרקע - נמי מותר. אמר חזקיה משמיה דאביי: הא דאמרת עודן בידו מותר - לא אמרן אלא שדעתו להחזיר, אבל אין דעתו להחזיר - אסור. מכלל דעל גבי קרקע, אף על פי שדעתו להחזיר - אסור. איכא דאמרי, אמר חזקיה משמיה דאביי: הא דאמרת על גבי קרקע אסור - לא אמרן אלא שאין דעתו להחזיר, אבל דעתו להחזיר - מותר. מכלל שבעודן בידו, אף על פי שאין דעתו להחזיר - מותר. בעי רבי ירמיה: תלאן במקל מהו? הניחן על גבי מטה מהו? בעי רב אשי: פינן ממיחם למיחם מהו? - תיקו.

2) תוספות מסכת שבת דף לו עמוד ב

וב"ה אומרים אף מחזירין - אפילו בשבת מחזירין כדאמר בגמרא ולשון נוטלין נמי משמע דבשבת מיירי דבחול לא הוה צריך למיתני נוטלין ולמאן דאסר להחזיר אסר אפילו בחול לבית הלל כשאינה גרופה ולבית שמאי אפי' בגרופה מדקאמר בגמרא לדברי האומר מחזירין מחזירין אפילו בשבת משמע דעיקר פלוגתא הוי בחול ועוד מדקדק ר"ת מדקאמר לא יתן עד שיגרופ ואי לא יתן לא יחזיר בשבת הוא איך יגרופ או יקטום בשבת והוה ליה למימר אלא אם כן גרף וקטם אלא בחול נמי אסור להחזיר וא"ת מה שיעור הוא נותן לאסור בע"ש דהיכא דסלקו בהשכמה פשיטא דשרי להחזיר ואומר ר"י דמשעה שלא יוכלו להרתיחו מבעוד יום אסור להחזיר ומיהו בשבת אפילו רותח אסור להחזיר למאן דאסר דאי לאו הכי מנא ליה דרבי אושעיא סבר מחזירין אפילו בשבת דילמא קומקמוס של חמין רותח הוה ועוד אומר ר"י דמצינו למימר דבערב שבת נמי אסור להחזיר אפילו רותח משעה שאם היה קר לא היה יכול להרתיח מבע"י

3) רא"ש מסכת שבת פרק ג סימן ב

אמר רב זריקא אמר ר' אמי אמר ר' תדאי לא שנו אלא עודן בידו אבל הניחן על גבי קרקע אסור אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמר עודן בידו מותר לא אמרן אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו להחזיר אסור. וארב ששת דאמר מחזירין אף בשבת קאי אבל מבעוד יום מחזירין בכל ענין.

4) שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג סעיף ב

* כירה (נב) שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדירה מעליה (נג) אפי' בשבת, * מותר להחזירה (נד) כל

זמן שהיא יט רותחת. הגה: (נה) כ ועודה בידו (טור), * ולא הניחה ע"ג קרקע. הגה: * (נו) כא ודעתו להחזירה (טור); (נז) ודוקא כב על גבה, (נח) אבל לתוכה אסור. (נט) ובתנור, אסור להחזיר אפי' הוא גרוף וקטום; (ס) וה"ה לכופת, אם הסיקו בגפת ועצים. הגה: * (סא) ודוקא שהתבשיל מבושל כל צרכו (ב"י), ואז מותר להחזיר, (סב) ואפילו כג לכירה אחרת, אבל אם לא נתבשל כל צרכו אסור, אפי' לאותה כירה (מיימוני פ"ג). (סג) וי"א דכל זה אינו אסור רק (סד) כד כשנטלו מן הכירה מבעוד יום, ולא החזירו עד שחשכה; אבל אם לקחו משם משחשכה, אפי' הניחו (סה) ע"ג קרקע מותר (ר"ן פ' כירה וכל בו), (סו) וכן נוהגים להקל בתנורים שלנו שיש להם דין כירה, וסומכין עצמם על דברי המקילין, (סז) וטוב להחמיר. (סח) מיהו אם נצטנן, לכ"ע אסור (ב"י). וי"א דאם הוציא מאכל מן התנור, (סט) כה אסור להניחו בכרים ובכסות (הגה"מ פ"ז). (ע) י"א דכל שהוא סמוך לחשיכה, (עא) או כו סמוך לברכו שהוא קבלת שבת לדידן, (הגהות מרדכי), (עב) אם הוא סמוך כ"כ שאם נצטנן הקדירה אי אפשר להרתיחה מבעוד יום, כז דינו כמו בשבת (עג) עצמו. ויש מקילין בזה, והמנהג להקל, אך (עד) כח טוב להחמיר במקום שאין צורך כל כך. ודוקא (עה) ע"ג כירה ממש, * אבל לסמוך, אפי' לאש, (עו) במקום שהיד סולדת בו, שרי כט אפילו (עז) סמוך לחשיכה (הגמ"ר והגמ"י). (עח) ובתנור אין חילוק בין להחזיר עליו או לסמוך אצלו; ודוקא במקום שהיד סולדת, אבל אין היד סולדת שם, שרי אפי' בשבת, כמו שיתבאר לקמן סי' ש"ח.

5) ביאור הלכה על שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג סעיף ב

* ודעתו להחזירה - הנה משמע דתפס לחומרא בהאבעיות שבעו לזה בגמרא וע"כ ס"ל דתרתיה בעינן שלא יניח ע"ג קרקע וגם יהיה דעתו הא ע"ג קרקע אסור אף שדעתו להחזירה וכן סתם המחבר לקמן בס"ג ע"ש וכ"ז הוא דאזיל לשיטתו שכתב בב"י אחר שהביא דעת הראשונים שס"ל להחמיר בהניח ע"ג קרקע בכל גווני כתב ודלא כהגה"מ שכתב בשם ספר התרומה דבדעתו להחזיר אף כשהניח ע"ג קרקע מותר. והנה גרם לו לדחות את דבריו לגמרי מפני שלא ראה לשום דעה המסכמת עם דברי התרומה ובאמת בחדושי הר"ן הביא כן בשם הרא"ה וכ"כ בשלטי הגבורים בשם ריא"ז וכן הוא הכרעת המאירי ע"ש וכן הביא התוס' ר"פ במה טומנין מנהגי המקומות בענין הטמנה וכתבו דשמא ס"ל כהך לישנא דשרי חזקיה משמיה דאביי בהניחו ע"ג קרקע אם דעתו להחזיר [וכן כעין זה ברא"ש דתרתיה בעינן אך לבסוף מצא עצה אחרת ליישב המנהג ע"ש] ולפ"ז אפשר שיש להקל במלתא דרבנן דבדעתו להחזיר אף שהניחה ע"ג קרקע או שעודן בידו ולא היה דעתו להחזיר כשסילקה יכול להחזיר ועכ"פ בעודן בידו ואין דעתו להחזיר מסתברא ודאי שיש להקל לעת הצורך מאחר שגם הרמב"ם השמיטה וכן בהניחה ע"ג ספסל וכדומה והיה דעתו להחזיר מאחר שגם דעת הרב"י כהפוסקים המקילין בזה

6) שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג

סעיף ג

המשכים בבוקר וראה שהקדיחה תבשילו, וירא פן יקדיח יותר, יכול להסיר ולהניח קדירה (עט) ל. ישנה * (פ) ריקנית (פא) לא על פי הכירה ואז ישים הקדירה שהתבשיל בתוכה ע"ג הקדירה ריקנית; * ויזהר (פב) שלא ישים קדירתו ע"ג קרקע, (פג) ושתהיה רותחת. (וכבר נתבאר שנוהגים להקל אף אם נתנה על גבי קרקע).

02-10-06